

Лютий В. В.,

здобувач кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЗАКОННИХ ЗАВОЛОДІНЬ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ, ВЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНИМИ ЗЛОЧИННИМИ ГРУПАМИ

FORENSIC INVESTIGATION SUPPORT ILLEGAL ZAVOLODIN VEHICLES BY ORGANIZED CRIMINAL GROUPS

У статті досліджується стан та перспективи наукових розробок у сфері протидії незаконним заволодінням транспортними засобами, вчиненим організованими групами.

Ключові слова: наукове дослідження, незаконне заволодіння транспортним засобом, організована група, протидія.

В статье исследуются состояние и перспективы научных разработок в сфере противодействия незаконным завладениям транспортными средствами, совершаемым организованными группами.

Ключевые слова: научное исследование, незаконное завладение транспортным средством, организованная группа, противодействие.

The article examines state and prospects of scientific developments in combating illegal appropriation of a vehicle by organized groups.

Key words: scientific research, illegal appropriation of a vehicle, organized group, opposition.

Постановка проблеми. Протидія незаконним заволодінням транспортними засобами (далі – ТЗ) завжди була пріоритетним напрямком діяльності держави в цілому та її правоохоронних органів зокрема. Сьогодні ж у зв'язку з надзвичайною суспільно-політичною ситуацією, що склалася в країні, загостренням криміногенної обстановки і системними провокаціями з боку іноземних громадян на південному сході України [1], а також в умовах збройних конфліктів цей напрямок діяльності набуває особливого значення, кризові процеси в державі створюють підґрунтя до формування злочинних груп, що вчинюють незаконні заволодіння ТЗ, в результаті чого все частіше злочинні дії осіб набувають ознак організованого характеру.

Аналіз останніх публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Аналіз наукових досліджень вітчизняних учених (В.П. Бахіна, О.М. Брисковської, В.О. Гапчича, Ю.Ф. Іванова, Д.О. Карбанова, О.В. Карася, В.М. Ковбаси, П.П. Луцюка, В.А. Мисливого, Б.Ф. Мицака, О.О. Мороза, А.О. Михайличенка, О.В. Карася, С.Є. Петрова, Н.О. Попової, Д.А. Патрелюка, І.В. Пшеничного, Є.В. Скрипи, Д.В. Стрельченка, О.Л. Христова, Р.В. Щупаківського, В.В. Ємельяненка та ін.), що були проведені після набуття незалежності України, свідчить про відсутність достатніх теоретичних розробок у сфері протидії незаконним заволодінням ТЗ, вчиненим організованими групами. Юридичному аналізу та методиці розслідування злочинів, учине-

них організованими злочинними групами, присвячена велика кількість наукових робіт. До них відносяться монографії і навчальні посібники С.С. Босколова, Г.А. Зоріна, О.В. Танкевича, Б.М. Нургулієва, А. Я. Терешонока, К.О. Чаплинського та ін. Крім того, в періодичних виданнях було опубліковано багато статей, присвячених окремим питанням кримінально-правової боротьби зі злочинами, вчиненими організованими злочинними групами. Проте поза сферою вивчення та дослідження залишається більшість питань протидії незаконним заволодінням ТЗ, вчинюваним організованими групами. Окремою спробою наукового вирішення проблем у зазначеному напрямку стала праця Д.В. Стрельченка (2008 р.), що торкається лише загальних основ виявлення та розслідування незаконного заволодіння ТЗ, учиненого організованою групою.

Однак складні і багатогранні процеси реформування системи кримінальної юстиції упродовж кількох останніх років позначилися новелами у питаннях: побудови нової системи і структури правоохоронних органів; правового закріплення нових інститутів кримінального судочинства; прийняття відомчих правових актів, що регулюють діяльність посадових осіб у протидії незаконним заволодінням транспортними засобами, у тому числі вчинених організованими групами; зміни повноважень працівників ОВС, що здійснюють протидію досліджуваним злочинам; нових форм організації їх роботи, а також методів діяльності та ін. Стрімкість зазначених змін

обумовлює виникнення потреби практичних підрозділів ОВС до забезпечення діяльності останніх науковими розробками, які б відповідали чинному законодавству та сучасному стану правоохоронної системи органів держави.

Метою статті є аналіз стану наукових досліджень у сфері протидії незаконним заволодінням транспортними засобами, вчиненим організованими групами, а також визначення перспективних напрямів наукових розробок у цьому напрямку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Загальні проблеми протидії незаконним заволодінням ТЗ у різні часи були відображені у працях багатьох вітчизняних та зарубіжних учених. Разом із тим у науковій юридичній літературі відсутні монографічні роботи щодо комплексного дослідження протидії незаконним заволодінням ТЗ, учиненим організованими групами. Проте це не означає, що вказаній проблематиці не приділялася увага. Окремі питання розглядаються в межах суміжних проблем у теорії адміністративного та кримінального права, кримінології, криміналістики, кримінального процесу, оперативно-розшукової діяльності. Так, кримінально-правові та кримінологічні аспекти проблеми досліджували такі вітчизняні науковці, як Л.М. Давиденко, В.А. Звіряка [2], Ю.Ф. Іванов [3], В.А. Мисливий [4], а також закордонні, зокрема, Г.А. Аванесов [5], В.П. Бахін [6], М.Т. Задояний [7], Л.М. Кісілевська [8] та ін. У більшості праць цих фахівців розглядалися кримінально-правові та кримінологічні проблеми забезпечення діяльності органів досудового розслідування та підрозділів КР щодо протидії корисливим злочинам проти власності, окремі положення яких можуть бути застосовані до незаконних заволодінь ТЗ. Ці роботи становлять теоретичну основу дослідження протидії незаконним заволодінням ТЗ, які вчинюються організованими групами. Належно оцінюючи внесок названих учених, зазначимо, що їхні роботи мають загальний характер і належать переважно до періоду кінця 80-х – початку 90-х р. р. ХХ ст., а тому не в змозі розкрити сучасні особливості вказаних злочинів.

Останнім часом кримінально-правові та кримінологічні аспекти протидії незаконним заволодінням ТЗ були висвітлені у докторській (В.А. Мисливий, 2006 р. [4]) та кандидатських (В.В. Ємельяненко, 2009 р. [9], Ю.Ф. Іванов, 1999 р. [3], І.В. Пшеничний, 2000 р. [10], Р.В. Щупаківський, 2013 р.), дисертаційних дослідженнях українських учених; можна назвати також російських авторів, які досліджували зазначену тематику (Л.Р. Аветісян, 2009 р. [11], О.В. Бахарев, 2008 р., Ю.С. Белік, 2004 р., А.С. Клімов, 2009 р. [12], Р.В. Колесніков, 2011 р. [13], О.В. Комаров, 2008 р. [14], С.В. Краснобаєв, 2007 р., М.М. Невський, 2003 р., М.С. Сорокун, 2009 р. [15], О.О. Щербаков, 2006 р.).

Так, В.А. Мисливий, дослідивши теоретичні проблеми кримінальної відповідальності за злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, дійшов висновку, що визначення родового та видового об'єктів злочинів проти безпеки

дорожнього руху та експлуатації транспорту дозволяє класифікувати злочини проти безпеки дорожнього руху залежно від видів та способу злочинної діяльності суб'єктів [4, с. 27, 31]. Результатом дисертаційного дослідження В.В. Ємельяненка стало удосконалення наукової позиції, відповідно до якої насильницьке заволодіння чужим ТЗ необхідно вважати закінченим не з моменту застосування насильства, а з моменту, коли винний вчинив протиправне вилучення ТЗ [9, с. 5].

Ю.Ф. Іванов у загальнотеоретичному і конкретно-практичному напрямі здійснив розгорнутий аналіз причин і умов, котрі детермінують вчинення досліджуваних злочинів, і спробував розробити теоретичні та практичні пропозиції щодо профілактики злочинних посягань на власність, предметом яких є автотранспортні засоби, у ринкових умовах [3, с. 5].

Проблему крадіжок і незаконного обігу автотранспортних засобів висвітлював І.В. Пшеничний. Науковець зробив спробу з'ясувати причину сучасного стану цієї проблеми в Україні: у його праці показано механізми скоєння цього виду злочину, проаналізовано діяльність роботи правоохоронних органів у цьому напрямі, і на цій основі викладено конкретні пропозиції щодо поліпшення роботи правоохоронних органів у сфері запобігання викраденню та контрабанді автомобілів [10, с. 9].

А.С. Клімов провів комплексний кримінально-правовий та кримінологічний аналіз викрадень ТЗ, які вчинюються організованими злочинними групами, та розробив рекомендації, спрямовані на попередження вказаних злочинів [12].

Наукова значимість дослідження, проведеного М.С. Сорокуном, полягає в тому, що в роботі автором даються рекомендації щодо посилення захисту прав потерпілих від вчинення неправомірного заволодіння ТЗ [15, с. 7–8].

Праці зазначених фахівців у галузі кримінології складають основу дослідження криміналістичної характеристики незаконних заволодінь ТЗ, вчинених організованими групами, зокрема таких її елементів, як особливості кримінально-правової кваліфікації, окремих елементів кримінологічної характеристики, а також окремих питань протидії вказаним злочинам.

Адміністративно-правові аспекти протидії незаконному обігу ТЗ серед інших наукових праць було висвітлено й у дисертаційному дослідженні О.В. Карася [16]. Головними здобутками означеної праці стали: визначення адміністративно-правового режиму реєстрації ТЗ; обґрунтування необхідності введення у науковий обіг теоретичної дефініції «незаконний обіг ТЗ» та необхідності прийняття єдиного законодавчого акта про обіг ТЗ на основі нормативної моделі, запропонованої автором, виходячи з періодизації існування ТЗ: виникнення (виробництво або ввезення в Україну), реалізація, реєстрація, експлуатація, утилізація (знищення або вивезення з України) [16, с. 4–5].

Наукові здобутки вченого дозволили нам усвідомити особливості адміністративно-правового режиму реєстрації ТЗ і використати їх для пошуку шляхів

покращення інформаційного-технічного забезпечення слідчих, оперативних працівників ОВС, патрульної поліції.

Кримінально-процесуальним і криміналістичним аспектам розслідування незаконного заволодіння ТЗ останніми роками присвячено ряд дисертаційних робіт вітчизняних (Д.О. Карабанова, 2011 р. [17], В.М. Ковбаси, 2012 р. [18], Д.А. Патрелюка, 2014, В.І. Перкіна, 2003 р. [19], С.Є. Петрова, 2010 р. [20], Є.В. Скрипи, 2010 р. [21]) та російських (М.О. Берестньова, 2010 р. [22], Н.Г. Ломакіної, 2008 р. [23], Б.В. Псарьової, 2003 р., С.М. Скібіна, 2007 р., О.В. Солодкого, 2004 р., С.М. Сухова, 2007 р.) учених.

В.М. Ковбаса, досліджуючи питання тактичного забезпечення розслідування незаконних заволодінь ТЗ, учинених злочинними угрупованнями, вперше сформулював та розкрив зміст поняття тактичного забезпечення досудового розслідування, визначив систему засобів тактичного забезпечення розслідування незаконних заволодінь ТЗ, серед яких виокремив тактичний прийом, тактичну комбінацію, тактичну операцію, тактичну рекомендацію, тактичне рішення та ін. [18, с. 9–10].

В.І. Перкін уперше у вітчизняній криміналістиці обґрунтував теоретичні основи організації та проведення таких тактичних операцій, як «установлення викраденого при вбивстві», «виявлення та вилучення майна, яким заволоділи злочинці в результаті вбивства», «доказування приналежності потерпілим об'єктів, вилучених в обвинувачуваних (підозрюваних) у вбивстві», «викриття злочинців за допомогою вилучених у них предметів, які раніше належали потерпілим», при розслідуванні вбивств, поєднаних із заволодінням матеріальними цінностями [19, с. 4].

Дисертаційне дослідження комплексу проблем розслідування незаконного заволодіння ТЗ було здійснено С.Є. Петровим, який дійшов висновку, що під час розкриття незаконного заволодіння автотранспортним засобом працівник карного розшуку повинен встановлювати та перевіряти на причетність до легалізації конкретно визначене коло осіб [20, с. 14–15].

Є.В. Скрипа вперше визначив поняття незаконної легалізації автотранспорту, а також виявив роль оперативно-розшукової діяльності у доказуванні зазначених злочинів і розкрив особливості використання матеріалів ОРД для отримання доказів у справах про закінчені злочини [21, с. 4].

М.О. Берестньов сформулював та обґрунтував низку пропозицій щодо методичного забезпечення розслідування кримінальних справ за фактами розбійних нападів на автошляхах поза населеними пунктами, вчинених організованими злочинними групами [22].

У ході проведення дисертаційного дослідження Н.Г. Ломакіна виявила закономірності способу незаконного заволодіння ТЗ, який розглядається як складова (центральна) частина фізичної діяльності суб'єкта злочину [23, с. 12].

Вагомий внесок у вирішення досліджуваної проблеми зробила Б.В. Псарьова. Розглядаючи про-

BLEMні питання корисливих злочинів стосовно водіїв автотранспорту, пасажирів та вантажів, які перевозяться, автор виявила та дослідила загальні та специфічні способи й ознаки посягань на водіїв автотранспорту, пасажирів та вантажі, які перевозяться: «захоплення», «перехоплення» і комбінований спосіб, а також сліди, які залишаються після вчинення злочину кожним із перелічених способів.

Дослідження вчених у галузі криміналістики та кримінального процесу дає змогу усвідомити загальні положення організації і тактики встановлення та розшуку осіб, які вчинили незаконні заволодіння ТЗ, а також розслідування зазначених злочинів. Оперативно-розшукові аспекти протидії злочинам, пов'язаним із ТЗ, у 70–80-х роках знайшли своє відображення у роботах таких учених, як Е.С. Ажиба, А.В. Арендаренко, І.Н. Гагарін, Г.С. Галкін, В.А. Запорожець, М.С. Глощанов, В.Ф. Загуляев, Н.Т. Катенкарь, Ф.Х. Кульмашев, В.С. Пенкін та ін. Роботи вказаних науковців дозволили проаналізувати та визначити теоретичні положення щодо організації і тактики оперативно-розшукової протидії досліджуваним злочинам. Більшість цих праць охоплювали теоретичні розробки щодо двох складів злочинів, які на терені розвитку автомобілебудування були найпоширенішим криміногенним явищем: крадіжка ТЗ, угон ТЗ, а також пов'язані з ними крадіжка речей із ТЗ та автозапчастин. Втім під час проведення досліджень із названої тематики залишилися поза увагою авторів організаційно-тактичні аспекти проведення ОРЗ щодо незаконних заволодінь ТЗ, учинених організованими групами, оскільки, по-перше, злочини цього виду мали поодинокий характер, по-друге – правовий підхід держави до визначення організованої групи на той час мав інше значення.

Протягом останніх років оперативно-розшукові аспекти протидії незаконним заволодінням ТЗ були висвітлені у дослідженнях українських учених, серед яких найвагоміший внесок зробили О.М. Брисковська (2012 р.) [24], В.О. Гапчик (2014 р.) [25], Б.Ф. Мицак (2010 р.) [26], О.О. Мороз (1999 р.) [27], Н.О. Попова (2014 р.) [28], Д.В. Стрельченко (2008 р.) [29], О.Л. Христов (2010 р.) [30].

Дослідження О.О. Мороза на сьогоднішній день не відображає сучасного стану протидії незаконним заволодінням ТЗ, зокрема, вчинюваних організованими групами. Більше того, положення нормативно-правової бази, деякі організаційно-тактичні питання, окремі науково-технічні досягнення з часу проведеного дослідження зазнали змін та не враховані у цій роботі.

Значний внесок у наукове розроблення досліджуваної проблеми зробив Д.В. Стрельченко, який, визначаючи дії з підготовки неправомірних заволодінь автомобілями, визначив, що в ряді випадків під час вчинення розбійних нападів на водіїв інформація щодо автомобіля, характеру його вантажу й маршруту проходження може передаватися членам організованої злочинної групи [29, с. 8]. Проте ми не згодні з позицією автора у частині ствердження, що тільки автомобіль викликає зацікавленість у зловмисників.

На нашу думку, слід вести мову також про незаконне заволодіння ТЗ, вчинене організованою групою з метою розкрадання вантажу, що перевозиться в ньому. У цьому разі автомобіль може виступати лише «додатковим предметом посягання». У зв'язку з цим злочинці здійснюють інші підготовчі дії: збирають інформацію не про характеристики ТЗ (рік випуску, колір, модель і інше), а про: обставини, які стосуються його вмісту; можливості зупинки ТЗ у безлюдному місці на певний час; наявність охорони вантажу; озброєність водіїв та охорони тощо.

Висновок. Прийняття Кримінального процесуального Кодексу України від 13.04.2012 р. № 4652-VI, Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України» від 13.04.2012 р. № 4652-VI, Закону України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII, а також видання Указу Президента України «Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» від 12.01.2015 № 5/2015, Указу Президента України «Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки» від 20.05.2015 № 276/2015 та інших нормативно-

правових актів зумовило ряд органічних організаційно-функціональних змін у правоохоронних органах, організації і тактиці їхньої діяльності взагалі і протидії незаконним заволодінням транспортними засобами зокрема.

Результати наукових досліджень учених різних галузей юридичної науки та тих, хто займається проблемами протидії злочинам, пов'язаним із незаконними заволодіннями ТЗ, містять багато значущих теоретичних положень. Разом із цим вони не вичерпують усю складність проблеми, а скоріше, створюють підґрунтя для подальшого її дослідження. Адже чимало з праць зазначених учених стосувалися радянського законодавства, базувалися на емпіричних даних минулих десятиліть, не враховували змін у теорії адміністративного та кримінального права, кримінології, криміналістики, кримінального процесу, оперативно-розшукової діяльності і законодавстві, а також тенденцій у правовій політиці держави.

Тому можна зробити висновок, що результати наукових досліджень, які були проведені у минулі роки, лише фрагментарно залишаються актуальними до сьогодення і висвітлюють лише окремі аспекти протидії незаконним заволодінням ТЗ.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про негайне роззброєння незаконних збройних формувань в Україні : постанова ВРУ від 01.04.2014 № 1174-VII. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1174-18>.
2. Звіряка В.А. Кримінальна відповідальність за угон транспортних засобів, попередження угонів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08. «Кримінальне право та кримінологія ; виправно-трудове право» / В.А. Звіряка. – К., 1999. – 18 с.
3. Іванов Ю.Ф. Боротьба із злочинними посяганнями на власність, предметом яких є автотранспортні засоби (кримінально-правові і кримінологічні аспекти) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія ; кримінально-виконавче право» / Ю.Ф. Іванов. – К., 1999. – 18 с.
4. Мисливий В.А. Злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту (кримінально-правове та кримінологічне дослідження) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія ; кримінально-виконавче право» / В.А. Мисливий. – К., 2005. – 40 с.
5. Аванесов Г.А. Криминология / Г.А. Аванесов. – М.: Академия МВД СССР, 1984. – 235 с.
6. Бахин В.П. Расследование угона автотранспортных средств : [учеб. пособие] / Бахин В.П. – Омск : Омск. ВШ МВД СССР, 1969. – 101 с.
7. Задоянный М.Т. Криминологическая характеристика и профилактика краж и угонов автотранспортных средств органами внутренних дел : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Уголовное право и криминология; исправительно-трудовое право» / М.Т. Задоянный. – М., 1991. – 26 с.
8. Киселевская Л.М. Криминологические основы предупреждения органами внутренних дел краж и угонов автотранспортных средств : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Л.М. Киселевская. – М., 1981. – 245 с.; Киселевская Л.М. Характеристика краж и угонов автотранспортных средств / Л.М. Киселевская. – М.: Изд. ВНИИ МВД СРСР, 1980. – 52 с.
9. Ємельяненко В.В. Кримінальна відповідальність за незаконне заволодіння транспортним засобом : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / В.В. Ємельяненко. – Харків, 2009. – 16 с.
10. Пшеничний І.В. Організована транснаціональна злочинність і роль правоохоронних органів у протидії їй : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / І.В. Пшеничний. – К., 2000. – 16 с.
11. Аветисян Л.Р. Неправомерное завладение автомобилем или иным транспортным средством без цели хищения: уголовно-правовые и криминологические аспекты: автореф. дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право». [Электронный ресурс] / Л.Р. Аветисян. – Уфа, 2009. – Режим доступа: <http://lawtheses.com/неправомерное-завладение-автомобилем-или-иным-транспортным-средством-без-цели-хищения-уголовно-правовые-и-криминологические-аспекты>
12. Климов А.С. Уголовно-правовая и криминологическая характеристика хищений транспортных средств, совершаемых организованными преступными группами: автореф. дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право». [Электронный ресурс] / А.С. Климов. – М., 2009. – 32 с. – Режим доступа: http://www.muh.ru/.Docs/content/09_04_30_Klimov.doc.
13. Колесников Р.В. Уголовно-правовые и криминологические аспекты борьбы с угонами и хищениями транспортных средств: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право». [Электронный ресурс] / Р.В. Колесников. – М., 2011. – 30 с. – Режим доступа : <http://law.edu.ru/book/book.asp?bookID=1451742>.

14. Комаров А.В. Неправомерное завладение автомобилем или иным транспортным средством без цели хищения (угон) : уголовно-правовые и криминологические аспекты : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право». [Электронный ресурс] / А.В. Комаров. – М., 2008. – 28 с. – Режим доступа: http://sartracc.ru/i.php?oper=read_file&filename=Disser/komarov.htm.
15. Сорокун Н.С. Неправомерное завладение автомобилем или иным транспортным средством: криминологические аспекты противодействия : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право». [Электронный ресурс] / Н.С. Сорокун. – Ростов-на-Дону, 2009. – Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/nevernomernoe-zavladenie-avtomobilem-ili-inym-transportnym-sredstvom>.
16. Карась О.В. Адміністративно-правовий режим реєстрації транспортних засобів як чинник протидії їх незаконному обігу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес ; фінансове право ; інформаційне право» / О.В. Карась. – Одеса, 2010. – 18 с.
17. Карабанов Д.О. Тактичні операції при розслідуванні незаконного заволодіння автотранспортними засобами : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» / Д.О. Карабанов. – Київ, 2011. – 21 с.
18. Ковбаса В.М. Тактичне забезпечення розслідування незаконних заволодінь транспортними засобами, вчиненими злочинними угрупованнями : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / В.М. Ковбаса. – Дніпропетровськ, 2012. – 237 с.
19. Перкін В.І. Організація і проведення тактичних операцій при розкритті та розслідуванні вбивств, поєднаних із заволодінням матеріальними цінностями : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза» / В.І. Перкін. – К., 2003. – 18 с.
20. Петров С.С. Розслідування незаконного заволодіння автотранспортними засобами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика ; судова експертиза ; оперативно-розшукова діяльність» / С.С. Петров. – К., 2010. – 19 с.
21. Скрипа Є.В. Кримінально-процесуальне доказування злочинів, пов'язаних із незаконною легалізацією автотранспорту : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» / Є.В. Скрипа. – К., 2010. – 20 с.
22. Берестнев М.А. Методика расследования разбойных нападений на автодорогах вне населенных пунктов, совершаемых организованными преступными группами : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Уголовный процесс ; криминалистика и судебная экспертиза ; оперативно-розыскная деятельность» / М.А. Берестнев. – Краснодар, 2010. – 28 с.
23. Ломакина Н.Г. Криминологические аспекты поддержания государственного обвинения по делам о неправомерном завладении автомобилем или иным транспортным средством без цели хищения (угон) : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Уголовный процесс; криминалистика и судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность» / Н.Г. Ломакина. – Владимир, 2008. – 22 с.
24. Брисковська О.М. Розкриття підрозділами карного розшуку злочинів, пов'язаних із незаконним заволодінням автотранспортними засобами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» / О.М. Брисковська. – Київ, 2012. – 19 с.
25. Гапчик В.О. Протидія незаконним заволодінням транспортними засобами можливостями оперативно-розшукової діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» / В.О. Гапчик. – Львів, 2014. – 20 с.
26. Мицак Б.Ф. Попередження та розкриття незаконного заволодіння транспортними засобами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» / Б.Ф. Мицак. – Львів, 2010. – 16 с.
27. Мороз О.О. Організація та тактика боротьби з крадіжками і угонами автотранспорту : дис. ... канд. юрид. наук : 21.07.04 / О.О. Мороз. – Харків, 1998. – 255 с.
28. Попова Н.О. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів у протидії незаконним заволодінням автотранспортом : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» / Н.О. Попова. – Київ, 2014. – 21 с.
29. Стрельченко Д.В. Основи виявлення та розслідування незаконного заволодіння транспортними засобами, вчиненого організованими злочинними групами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза» / Д.В. Стрельченко. – Одеса, 2008. – 20 с.
30. Христов О.Л. Організація і тактика попередження та розкриття незаконних заволодінь транспортними засобами, поєднаних із насильством : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / О.Л. Христов. – Дніпропетровськ, 2010. – 290 с.